

VI щорічна українська конференція

ЛАКОКРАСКА І П-УА®

9+10+11 лютого 2016

Збірник тез доповідей

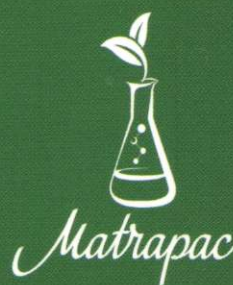
ОРГАНІЗАТОР

СПОНСОР

BÜHLER

ЗА ПІДТРИМКИ

АСОЦІАЦІЯ
УВАП

МЕДІАПАРТНЕРИ

Покраска
ПРОФЕСІОНАЛЬНА
ПРАКТИКА НАРОДЖЕННЯ І ВУЖАК ДЛЯ АРХІТЕКТУРИ

Упаковка

ГРУПА ВИДАНЬ
CAPITAL BUILD
КАП. СТРУКТУРА

**БУДІВЕЛЬНИЙ
ЖУРНАЛ**
ЦЕНТР МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

МИР
упаковки

БИЗНЕС

«НАГАЛЬНА ПОТРЕБА В ПОДАТКОВІЙ РЕФОРМІ» - ПОЛІТИЧНІ ЛОЗУНГИ ЧИ ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМНА НЕОБХІДНІСТЬ?

Тетяна Шевцова

**Голова Податкового комітету громадської ради
Державної фіскальної служби України**

Реформа податкової системи - реалії 2015 року, перспективи на 2016 рік.

Роль громадського суспільства та Бізнес Асоціації .

Очікування бізнесу, потреби зовнішніх та внутрішніх інвесторів .

Прозорість оподаткування та адміністрування, електронні сервіси. Інституціональна реформа ДФС.»

ТАКТИКА І СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ БІЗНЕСУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ І КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ

Василь Білоус

Кандидат юридичних наук, доцент, адвокат

Розбудова України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної і правової держави, рушійною силою якої є громадянське суспільство і прогресивні представники вітчизняного бізнесу, упродовж двох останніх років здійснюється в умовах економічної і військової агресії з боку Російської Федерації, а також шаленого спротиву корумпованих представників органів державної влади та місцевого самоврядування упродовженню давно назрілих суспільно-корисних реформ.

Запорукою беззаперечної перемоги над зовнішнім ворогом є розбудова успішної, інноваційної, економічно розвиненої демократичної держави. Однак, перешкодою цьому постає внутрішній ворог-мародер, який сповідуючи відумерлі меркантильні цінності та паразитуючи на архаїчних стереотипах поведінки співвітчизників, надалі вимагаючи й систематично отримуючи неправомірну вигоду в особливо великих розмірах, підриває економічний потенціал України і руйнує віру нашого народу в можливість досягнення якісно іншого рівня життя широким загалом, а не тільки децицею «обраних».

Запекла боротьба з внутрішнім і зовнішнім ворогом за омріяну багатьма поколіннями українців державу в умовах фактичної війни зумовлює звернення до історичних джерел, наріжним каменем змісту яких є тактика і стратегія здобуття військових перемог. Так, ще за тисячі років до виникнення сучасної військової науки видатний військовий теоретик і полководець прадавнього Китаю Сунь-цзи (VI-V ст. до н.е.), який вважав війни найважливішими подіями у житті держав, дослідивши їх причини і природу, підготовку і ведення, тактику і стратегію, характеристики полководця і його війська тощо, у всесвітньо відомому трактаті «Мистецтво війни» сформулював своє військове кредо наступним чином: «Найкраща війна – розбити задуми противника; на наступному місці – розбити його союзи; на наступному місці – розбити його війська. Найгірше – брати в облогу фортеці». «Хто – ще до битви – перемагає попереднім розрахунком, у того шансів багато; хто – ще до битви не перемагає розрахунком, у того шансів мало. У кого шансів багато – перемагає; у кого шансів мало – не перемагає; тим більше той, у кого шансів немає взагалі. Тому для мене – при погляді лише на це – вже є зрозумілими перемога й поразка» .

Вважаючи за не доцільне марнувати час на застосування методу «спроб і помилок» і пропагуючи інтелектуальний підхід, згідно з яким у розумінні Сунь-цзи «ще до битви слід перемагати попереднім розрахун-

ком», для формування надійних підвалин для здобуття у майбутньому заслужених перемог пропонуємо відштовхнутися від уже досягнутих особистих і колективних здобутків і врахувати *mainstream*, яким рухатиметься держава у найближчі роки.

Зокрема, з певним оптимізмом варто відзначити, що узявши курс на проведення регуляторних реформ, спрямованих на поліпшення підприємницького середовища, Україна два роки поспіль покращує свій результат у рейтингу Світового банку легкості ведення бізнесу *Doing Business*. Так, поліпшивши свої позиції відразу на 16 пунктів, у 2014 р. наша держава посіла 96 місце, а за результатами дослідження за II півріччя 2014 р. – I півріччя 2015 р. у сукупному рейтингу сприятливості ведення бізнесу Україна піднялася на 83 позицію зі 189 оцінюваних країн світу. Передбачається, що втілення у життя Дорожньої карти, яка розроблена ініційованим Міністерством економічного розвитку і торгівлі України Офісом ефективного регулювання, вже цього року дозволить нашій державі увійти до переліку 50 найкращих для ведення бізнесу країн, а в 2017 р. – до топ-20 *Doing Business*.

Головними завданнями на 2016 р. Президент України П. Порошенко проголосив забезпечення результативної боротьби з корупцією і досягнення стійкого миру на Донбасі. А Прем'єр-міністр України А. Яценюк до числа основних орієнтирів політики Уряду на 2016 р. відніс: нові робочі місця, ринки збуту й інфраструктуру; чесну приватизацію і подальше спрощення надання адмінпослуг, де основну увагу буде зосереджено на реформі Державної фіскальної служби. Щодо роботи, спрямованої на створення нових робочих місць Глава Уряду підкреслив: «Ми продовжимо податкову реформу, політику дерегуляції економіки та її демонополізації. Останні податкові зміни були зроблені назустріч вимогам національного бізнесу. У відповідь очікуємо взаємної підтримки підприємців задля очищення національного організму від корупції і несплати податків».

Такі очікування видаються цілком доречними і своєчасними. Адже до Революції Гідності понад два десятиліття між суспільством і владою в Україні існував надзвичайно простий суспільний договір: «Ви нас не чіпаєте, а ми вас. Ви нагорі крадете багато, а ми вам недоплачуємо податки і не завжди виконуємо закони».

К. Стурен, шведський засновник одного з найбільших вітчизняних виробників продуктів харчування – ПРАТ «Чумак», аналізуючи ментальні риси українських підприємців, зауважив, що «оподаткування в Україні є терпимим. Звісно, будь-який засновник завжди хоче заплатити менше, але в межах закону. Оптимізувати фінансовий процес. І в Євросоюзі теж. Але в Україні більшість підприємств так не думають, вони розмірковують, як би не платити податки». Під час обговорення з заступником генпрокурора України Д. Сакварелідзе різниці між Україною та Грузією останній розповів: «У Грузії людям найскладніше було пояснити, що якщо людина винна, то її не треба вбивати. В Україні люди набагато більш компромісні. Не «вирішив» з міліціонером — «вирішив» з прокурором, а не з ним, так з суддею». Спираючись на власний підприємницький досвід, К. Стурен резюмує: «В Україні найбільша проблема – це корупція. І, як сказав минулого року посол США, час припинити звалювати невдачі України на російські танки. Російські танки – це жахливо, але головна причина поганого стану економіки України – все ж таки корупція. У ситуації, яка склалася з податковою і митницею, винні в тому числі й самі бізнесмени. Ця палиця два кінці має. Зрозуміло, що є керівники податкової, які можуть вплинути на те, більше або менше податків буде платити компанія. Але якби всі підприємства України сказали: ми будемо платити податки, а не хабарі, то і корупції було б менше. Для цього потрібні зусилля з двох сторін – зверху вниз і знизу вгору. Це тривалий процес з двостороннім рухом. Будувати справжній ефективний державний інститут непросто. Ось взяти, наприклад, правоохоронні органи. Їх чисельність величезна, зарплати дуже низькі. 20 років туди брали людей не за знання, а за хабарі. І як це зараз поламати? Дуже болюче питання і болючий процес. Але треба рухатися. Для цього потрібно дуже жорстка політична воля керівництва країни плюс громадянське суспільство, яке повинно бути вимогливим до влади».

Під час дискусії представників бізнесу та громадськості на тему «Бути чи не бути реформам і модернізації» відомий український соціолог і психолог Є. Головаха з цього приводу підсумував: «якщо ми будемо чекати і не примушуватимемо владу змінюватися, починаючи з самої себе, то знаєте, скільки років потрібно, щоб змінилися необхідні для цивілізаційного розвитку цінності всередині усього суспільства? – 30 років тільки для дуже невеликого зрушення. А повний цикл модернізації і реформ такими темпами може тривати 100 років». В умовах же перманентного дефіциту часу колишній посол Грузії в Україні, а нині президент Асоціації платників податків України Г. Катамадзе слушно радить скористатися найкращим світовим досвідом і здійснити «повне перезавантаження» – комплексні та, головне, одночасні зміни різних галузей.

Згаданий вище старий суспільний договір більше не влаштовує суспільство, а новий до тепер залишається не сформованим, що зумовлює гостру потребу у визначенні його істотних умов, перебудові фундаментальної системи держави і створенні нової архітектури нашого спільного дому. Це буде не складно зробити, коли кожен з нас усвідомить, що згідно зі ст. 3 Конституції України найвищою соціальною цінністю в Україні є людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека. Саме права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, головним обов'язком якої є утвердження і забезпечення прав і свобод людини. За свою діяльність держава відповідає перед людиною.

Якісні зміни структури і персонального складу правоохоронних і контролюючих органів на тепер ще істотно відстають від кількісних перетворень і сподівань бізнес-спільноти. Однак пасивне очікування позитивних результатів реформ жодним чином не прискорить їх настання. Відтак, якщо ми прагнемо змін на краще, то кожен має розпочати з себе самого і вже сьогодні.

Тому кожному підприємцеві, який прагне повною мірою реалізувати гарантоване йому ст. 42 Основного Закону право на підприємницьку діяльність в умовах добросовісної конкуренції, варто усвідомити і взяти на

озброєння те, що сплачувати податки, а не хабарі – це дійсно вигідно і, що не менш важливо у нинішніх умовах, – ще й безпечно. А від представників влади слід публічно вимагати, а не кулуарно просити дотримання прав і задоволення законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності!

Той факт, що масштабні технології злочинного збагачення і можливості безпечного «вирішення» спірних питань з корумпованими чиновниками стали безперспективними і відходять у минуле, підтверджується, зокрема, наступним. Так, за два останні десятиліття завдяки непомірно високим як для європейської країни рівню корупції та тінізації економіки на початку розрізнені й малокеровані «метелики-одноденки», з якими прямо або опосередковано хоча би раз у житті але зіштовхнувся будь-який підприємець, через «податкові ями», укрупнення та монополізацію злочинного бізнесу трансформувалися в таке ганебне вітчизняне ноу-хау як «сертифіковані майданчики» або «програмні підприємства», що протягом 2010 – початку 2014 р. досягли піку своєї потужності завдяки тому, що створювалися та функціонували під прикриттям так званої «державної програми», упроваджені для збагачення панівного режиму. Злочинну діяльність більшості фіктивних суб'єктів господарювання було об'єднано корумпованими високопосадовцями у вертикально-інтегровану систему підконтрольних їм «конвертаційних центрів», а всі зусилля державних правоохоронних і контролюючих органів були спрямовані на боротьбу виключно з непідконтрольними «партизанами» і їх клієнтами та нав'язування останнім «сертифікованих» або «програмних» послуг. Нині ж Головним слідчим управлінням ГПУ розслідуються кримінальні провадження за фактами діяльності створеної колишнім Президентом України В. Януковичем злочинної організації, до складу якої входили найвищі посадові особи держави, які, перебуваючи упродовж 2010 - 2014 рр. на керівних посадах в парламенті, центральних та місцевих органах виконавчої влади, судах, силових відомствах, системно вчиняли тяжкі та особливо тяжкі злочини. Головним організатором та ідеологом злочинної організації (абсолютно централізованої системи корупції на чолі з верховним кланом «Сім'я») був В. Янукович, якому слідчим оголошено про підозру за ст. 255 КК України.

Європейська Бізнес Асоціація дійшла висновку, що «саме стихійна корупційність попереднього політичного режиму, відсутність верховенства права, зловживання повноваженнями, нечесний і непрозорий розподіл бюджетних коштів разом з необґрунтовано важким нормативним тягарем і монополізацією призвели до жорсткої економічної кризи в Україні і спровокували внутрішній конфлікт у країні». Міністр закордонних справ Польщі Р. Сікорський висловив переконання, що слабкість України, зумовлена привласненням великої частини бюджету колишнім президентом країни та недофінансуванням армії, стала «запрошенням» для агресора.

До числа найвагоміших досягнень Революції Гідності можна без перебільшень віднести ліквідацію вертикально-інтегрованої злочинної «держпрограми» і позбавлення її головних вигодонабувачів можливості подальшого злочинного збагачення за рахунок функціонування останньої. Однак, окремі посадові особи правоохоронних і контролюючих органів, яким з певних причин вдалося уникнути люстрації, чинять подекуди успішні спроби щодо відновлення функціонування «конвертаційних центрів» на горизонтальному рівні, обертаючи на власну користь злочинні доходи, лівову частку яких уже не потрібно перерозподіляти на користь очільників центральних органів державної влади. Замість декількох так званих майданчиків продовжують існувати та створюються нові транзитно-конвертаційні групи, які користуючись постійним попитом ринку, нерідко взаємодіючи між собою, надають незаконні послуги з ухилення від сплати податків, легалізації (відмивання) злочинних доходів тощо з одночасним забезпеченням підприємців неврахованою готівкою, необхідною для виплати неправомірної вигоди, заробітних плат «у конвертах», ведення тіншового бізнесу, самозбагачення тощо. Функціонування «податкових ям» продовжує щомісячно завдавати вітчизняній економіці збитків на суму від 2 до 3 млрд грн. лише через несплату ПДВ. Швидкому вирішенню проблеми перешкоджає прикриття тіншових схем і «податкових ям» працівниками ДФС і правоохоронних органів. За визнанням Прем'єр-міністра України А. Яценюка, «основа корупції і зловживань зараз знаходиться на обласних і регіональних рівнях. Наверх не носять, все нанизую ділять, що підтримується представниками правоохоронних органів».

Проте слід з певним оптимізмом відзначити, що завдяки зростанню суспільного осуду корупціонерів, створенню державних антикорупційних органів і виникненню руху викривачів корупції наша країна дещо покращила свої позиції у Світовому рейтингу сприйняття корупції (Corruption Perception Index 2015), перемістившись за результатами 2015 р. на 130 місце з-поміж 168 оцінюваних країн зі 142 сходинки цього рейтингу з-поміж 175 країн, що оцінювалися в 2014 р.

Прикметним є те, що, наприклад, у Японії такі поняття як «влада», «державна служба», «чиновник» позначаються ієрогліфом, ключем до якого є ризика зверху, що алегорично символізує «дах».

Об'єктивний аналіз практично щоденних прикладів затримання на гарячому представників усіх без виключення ланок «екологічного ланцюга» вітчизняних опонентів бізнесу – посадових осіб органів ДФС, НПУ,

СБУ, прокуратури і суддів під час отримання ними неправомірної вигоди, розміри якої часто сягають мільйонів гривень, а також спрямування розпочатих відносно них кримінальних проваджень до суду, засвідчують втрату широкими верствами чиновників «даху», який роками забезпечував їх безкарність. Тому в умовах остаточного повалення рештків корупційної системи – «колоса на глиняних ногах» кожен представник бізнесу об'єктивно зацікавлений триматися якомога далі від корупціонерів і їх співучасників: суворій кримінальній відповідальності підлягає не тільки той, хто отримує, але й той, хто дає хабара, отримуючи у такий спосіб неконкурентну перевагу над іншими. А чи може чиновник, позбавлений «парасольки безкарності», бути «дахом» для інших осіб? Відповідь є очевидною.

Тому захист бізнесу під час реформування правоохоронних і контролюючих органів при збереженні у середньостроковій перспективі тенденції обвинувального ухилу в стосунках між підприємцями і суб'єктами владних повноважень може бути ефективним виключно за умови повної відмови від усталених традицій кулурного «вирішення» проблемних питань і всебічній концентрації зусиль на:

1. Упровадженні комплексних заходів технічного, фізичного і юридичного захисту підприємницької діяльності в цілому та її невід'ємних складових (персоналу, майнових і немайнових активів, фінансових ресурсів тощо) шляхом відповідного облаштування offline і online робочих місць, упровадження захищеної процедури документообігу, високих стандартів інформаційної культури тощо.

2. Формуванні високопрофесійних трудових колективів, у т.ч. із дистанційним залученням необхідних фахівців у режимі freelance, яким притаманне не фіксоване «мислення зростання», і які здатні не розраховувати на виправлення допущених ними помилок за рахунок досягнення бенефіціаром і/або керівником бізнесу кулурарних домовленостей з суб'єктами владних повноважень, а систематично пропонувати і втілювати у життя заходи із запобігання виникненню конфліктних ситуацій, зокрема, шляхом повного, правильного і своєчасного відображення кожної господарської операції у первинних і аналітичних документах з перспективою безпроблемного доведення дійсності (реальності) усіх суб'єктів – правочинів – господарських операцій.

3. Упровадженні поширеної у розвинених країнах процедури Due Diligence – «забезпечення належної добросовісності» або «необхідна обачність», що означає систему заходів, спрямованих на всебічну перевірку законності та комерційної привабливості планованого правочину, суттю яких є збирання й аналізування фінансовими аналітиками, аудиторами та юристами інформації про потенційних або існуючих клієнтів і партнерів з метою уникнення можливих бізнес-ризиків і захисту власності клієнта від можливих збитків. Належній перевірці потенційних контрагентів щодо їх легальності та відсутності обґрунтованих ризиків правовідносин з ними може слугувати й практичне застосування рекомендацій, запропонованих FATF і Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD), зокрема, у політиці AML (Anti-Money Laundering), проєкті з розробки заходів протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку або єдиних правил, спрямованих на боротьбу з оптимізацією підприємствами податкового навантаження за допомогою офшорів BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), процедурі «Знай свого клієнта» (Know Your Client, KYC) тощо.

4. Дотриманні принциповості та законослухняності, заснованих на глибокому розумінні і ситуаційно зумовленому застосуванні норм матеріального і процесуального права фаховими юристами під час урегулювання будь-яких локальних спірних ситуацій та невідкладного реагування на щонайменші порушення представниками влади прав і законних інтересів суб'єктів підприємництва і людей – рушійної сили економічного зростання.

5. Об'єднанні з іншими зацікавленими особами у публічному вирішенні актуальних для широкого загалу проблем шляхом залучення авторитетних експертів, засобів масової інформації, професійних об'єднань і об'єднань громадян для правомірного і допустимого впливу на суб'єктів права законодавчої ініціативи з метою покращення регуляторного середовища та інвестиційного клімату, підвищення якості надання державними службовцями сервісних послуг громадянам і бізнесу в Україні.

